

Amikor a cirkusz a városba jött, és Lizzie látta a tigris, a Ferry Streeten éltek, nagyon szegény körülmények között. Apjuk házában ez a nagy kuporgatás időszaka volt; mindenki tudja, hogy az első százezer a legbajosabb és az egydollárosok lassan, lassan szaporodtak, még akkor is, ha mellékesen egy leheletnyi uszórával is foglalkozott, hogy nagyobb termékenységre ösztönözze a pénzt. Újabb tíz éven belül az Államok közötti háború gazdagon gyümölcsozik majd a koporsókészítőknek, de akkoriban, az ötvenes években, hát — ha vallásos ember lett volna, térden könyörgött volna az enyhe nyári kolera kitéréséért vagy egy kevés, csak egy kevés tífuszért. Bosszantotta is, hogy a felesége temetését nem számlázhatta ki senkinek.

A lányok akkoriban jutottak árvaságra. Emma tizenhárom éves volt, Lizzie négy — rideg és merev, zömök, téglalap-forma gyerek. Emma közepen választotta el Lizzie haját, hátrafésülte mindkét oldalt domború homloka fölött és szorosan befonta. Emma öltöztette, vetkőztette, reggel és este egy nyirkos ronggyal sikálta, és, mikor Lizzie engedte neki, a karjába kapta a sószsák kislányt, bár Lizzie nem volt valami érzégszónos gyerek és nem könnyen mutatta ki a szeretetét, kivéve a ház fejének, és neki is csak akkor, mikor akart valamit. Tudta, miben rejlik az erő, mogorva megjelenése ellenére ösztönösen nőies volt és tudta, hogyan használja ki.

A házikó a Ferry-n — no jó, ez egy nyomornegyed volt; de a temetkezési vállalkozó közönyösen élt tovább hajdani házassága dermedt bútorai között. Apró-cseprő kacatjai ma csodálatot keltenének, ha szépen lelakkozva feltűnnének egy régiségboltban, de akkoriban egyszerűen ódivatúak voltak, és az idő csak még inkább azzá tette őket abban a sivár beltérben, az apró házban, amit sosem javítgatott — szétmálló burkolat és lekopott festék, barna, agyvelőszerű penész a sötét tapétán, vészjósló bíbor szegély körbe a falak tetején, a lányok egy szobában aludtak, együtt, egy ágyban.

A Ferry-n, a város legrosszabb részén, a frissen érkezett sötétbőrű portugálok között — csupa fülbevaló, villogó fog és értelmetlen beszéd —, az óceán másik oldaláról jöttek, hogy az üzemekben dolgozzanak, melyek az újonnan emelt kéményekkel minden irányban elzárták a kilátást; minden évben egyre több kémény, több füst, több jövevény és a síp ellentmondást nem tűrő visítása, amely munkára szólított, ahogyan valamikor a harangok imára szólítottak.

A viskó egy keskeny utcában állt, vagy inkább részegesen dülöngélt, melyet ferde irányban egy másik keskeny utca keresztezett, és az összes régi, kidőlt-bedőlt faház olyan volt, akár egy feldőlt süteményes üvegből kiborult törött mézeskalács házikók; a redőnyök zsanérokból kiszakítva lógtak, az ablakok betömve újságpapírral, rozoga karókerítés, ismeretlen nyelveken kiabáló hangok és kuttyák vonyítása, akik kölyökkoruk óta csak a láncuk kerületében ismerték a világot. A nappali ablakán túl nem volt más, mint sok egymás mellett sorakozó, üvöltően egyforma házutánc.

Ilyen volt a két lány kora gyerekkorának szorongó architektúrája.

Egyik éjjel jött egy kéz és a karókerítésre ragasztott egy plakátot egy tigris fejének képével. Amint Lizzie meglátta, el akart menni a cirkuszba, de Emmának nem volt pénze, egy centje sem. A tizenhárom éves lány vezette ekkor a háztartást, az utolsó cselédlány épp akkor távozott, csúnya szavakkal, innen is, onnan is. Apa minden reggel felmérte a napi kiadásokat és éppen annyit adott Emmának, nem többet. Mérgező lett, mikor meglátta a plakátot a kerítésen, azt gondolta, a cirkusznak bérleti díjat kellett volna fizetnie neki annak használatáért. Este ért haza, édes nedűtől ittasan, meglátta a plakátot, elöntötte a düh, leszakította, szétépte.

Aztán vacsoraidő lett. Emma nem volt egy konyhatündér, és Apa (elvetve egy újabb költséges cselédlány lehetőségét addig, amíg valami, mondjuk, a pestis, kitör) már az újranősülés költséghatékonyságát kezdte latolgatni, mikor Emma tálalta a nagydarab, belül láthatóan nyers tökehalakat, az újramelegített kávé és egy nyirkos kenyércipót. Szinte udvarolni támadt kedve tőle, na nem éppen azért, mert a fogás javított volna a hangulatán. Ez volt az a pont, amikor a fiatalabb lány macskamódra felmászott a térdére és selypítve, ujjait a férfi öntöttvas óraláncára kulcsolva, aprópénzért könyörgött a cirkuszra, az apja azonban a szavaira szokatlan keménységgel válaszolt, bár igazán szerette ezt a legkisebb lányát, akinek a macacssága önmagára emlékeztette.

Emma ügyetlenül zoknit stoppolt.

— Fektesd le ezt a gyereket, mielőtt mérgező leszel!

Emma eldobta a zoknit és felnyalábolta Lizzie-t, akinek a szája az elhurcolás miatti megbántottságtól savanyú vonalban görbült le. A szögletes állú romhalmaz, miután letették a zörgő szalmamatracra — zabszalma, a legpuhább és a legolcsóbb — ott ült, ahova lerakták, és egy napsugárcsíkban a port bámulta. Fortyogott a haragtól. Nyirkos nyárközép volt, csupán hat óra, és kint még mindig világos.

Hiába, hajthatatlan egy kislány volt. Nekicsapta lábait a számolynak, amelynek a segítségével a lányok lemásztak az ágyból, majd onnan a földre. A szűnyogháló mögött a konyhaajtó ki volt tárva a szellőztetés miatt. A nappaliból Emma hangjának mély suttogása hallatszott, ahogy Apának olvasta hangosan a *Providence Journalt*.

A szomszéd ház girhes és kiéhezett vérebe örült ugratással nekivetette magát a kerítésnek, leplezve a Lizzie csizmái alatt nyikorgó hátsó verandát. Észrevétlenül kiszökött — ki és el! — gyorsan tovaslattyogott a Ferry Streeten, orcái magabiztos és elszánt rózsaszínben. Neki nem fognak nemet mondani. A cirkusz! A szó piros hangon csilingelt a fejében, mintha egy profán templom jelképe lenne.

— Ez egy tigris — mondta neki Emma, ahogy kéz a kézben a kerítésre tűzött plakátot vizsgálgatták.

— A tigris egy nagy macska — fűzte hozzá Emma a felvilágosítást.

Mennyire nagy macska?

Egy *nagyon* nagy macska.

Egy kövér, vöröscsíkos, hagyományos macska, az a kisebb házi-fajta, egy kapuozslop tetejéről rekedt nyávogással üdvözöl-

Angela Carter

L i z z i e t i g r i s e

te Lizzie-t, ahogy eltökélten battyogott végig a Ferry Streeten; a mi macskánk, Gyömbér, akit Emma, érzelmes bogarassága rövid elragadtatásában, megjósolva későbbi, hosszúra nyúlt hajadonságát, néha Missz Gyömbérnek hívott, sőt akár Missz Gyömbérfopfinak is. Lizzie azonban figyelmen kívül hagyta Missz Gyömbérfopfit. Missz Gyömbérfopi lopakodott. Ahogy Lizzie elhaladt, a macska kinyújtotta egyik mancsát, mintha vissza akarná tartani, mintha azt akarná sugallani, hogy gondolja meg kétszer a kalandot, de kétséget nem tűrő döntése ellenére, amely következtében Lizzie biztosan tette egyik lábát a másik után, fogalma sem volt, merre lehet a cirkusz és egyáltalán nem is jutott volna el oda egy csapat rongyos, Corkey Row-beli ír gyerek segítsége nélkül, hozzájuk egy igencsak furcsa fajtájú, girhes, feketés-barnás, csaholó kutya csapódott, akinek *ennyi* közös vonása volt Miss Gyömbérfopfival — mehetett, ahova akart.

Ez a csavargó, könnyed vigyorú kutya megkedvelte Lizzie-t és boldogan vakkantva az apró, fehér blúzós alak körül táncolt, ahogy az menetelt tovább. Lizzie előrehajolt és megsimogatta a fejét. Vakmerő kislány volt.

A gyereksapat látta, ahogy a kutójukat simogatta, és ők is megkedvelték, ugyanúgy, ahogyan a varjak is egy kiszemelt fára telepsznek. Vad mosolyuk keringett körülötte. — Mész a cirkuszba, igaz-e? Hogy lásd a bohócot meg a táncosnóket? — Lizzie nem tudott semmit bohócokról meg táncosokról, de bólintott és egy fiú megfogta az egyik kezét, egy másik meg a másikat — oda-csalták maguk közé. Hamarosan látták, hogy kis lábai nem tudják tartani velük az iramot, ezért egy tízéves fiú felültette a nyakába, ahol úri módon utazott. Hamarosan egy városzéli mezőre értek.

— Látod a nagy csúcsot? — Egy szinte elképesztő méretű piros-fehér csíkos sátor állt ott, amibe bele lehetett volna pakolni az egész házukat az udvarral együtt, és elég hely maradt volna belül még egy háznak, és még egynek — egy mérhetetlen piros-fehér csíkos sátor, kívül petróleum fények és mellette még mindenféle további sátrak, bódék és standok, szétszórva a mezőn — de legjobban Lizzie-t a tömérdék ember nyűgözte le, úgy tűnt számára, hogy az egész városnak itt kell lennie ma este, mégis, mikor közelebbről szemügyre vették a sokaságot, nem volt senki, aki hasonlított volna rá ,vagy az apjára, vagy Emmára; sehohy kiugró new englandi áll, egy ilyen jégkék tekintet.

Idegen volt ezek között az idegenek között, csupa olyan alak, akiket az üzemek hoztak a városba, sok különböző arc. A kövérkés, rózsásarcú, Lancashire-i üzem munkások, kirívó piros sálban; komor kanadai vonások, ahogy karakteres mélabúval szívták magukba a mulatságot; és a portugálok fehér mosolya, akik tudták, hogyan érezzék jól magukat, spiccesen zengő torkaikból gurgulázott a kacagás.

— No itten vagy! — jelentették be véletlenszerű társai, ahogy ledobták, és úgy érezve, hogy ezzel az önként vállalt feladattal bőségesen eleget tettek küldetésüknek, elszökdécseltek a tömegbe, talán azt tervezve, hogy bebújnak a vászon alatt és ingyen élvezik a műsort, vagy, hogy teljes legyen a mulatság, még kifosztanak egy-két zsebet, ki tudja?

A rét fölötti ég most a nap végét jelző olvadó tónust öltötte magára — a pazar, kormos naplementék egyediek ezekben az előzmény nélküli iparvárosokban, naplementék, melyeket nem láttak a világon a Gözerő Kora előtt, ez indította meg az üzemet és tett mindannyiunkat modernekké.

Naplementekor New England egyedülállóan súlyos és masszív fényei nagyszabású, római érzékiséget öltenek magukra; ezalatt a szigorúan kéjsóvár ég alatt Lizzie átadta magát a spontán illatoknak és a még-sosem-hallott zajoknak — forró zsírban sült fánkok egy fazékban; lótrágya; fortyogó karamell; sült hagymakarikák; pattogó kukorica; frissen feltúrt föld; hányás; izzadság; árusok könnyei; távoli puska lövések; egy fehér arcú bohóc monoton éneke, aki egy bendzsót zörget, miközben apró színpadon egy nő táncol rózsaszín, feszes tornadresszben. Túl sok, hogy Lizzie egyszerre befogadja, túl sok, hogy egyáltalán be tudja fogadni — túl gazdag ünnepély Lizzie érzékeinek, vitte, szinte magán kívül, pörgött a feje, egy örvény, az átható ismeretlenség érzése kerítette hatalmába.

Mivel annyira észrevehetetlenül kicsi volt, a tömeg vitte magával és ide-oda lökte érzéketlen cipők és alsószoknyák között, sokáig túl közel a földhöz ahhoz, hogy bármi mást is láthasson; az orrán keresztül magába szívta a hely őrzítő nyüzsgését, a fülén keresztül, a bőrén keresztül, ami összerándult, bizsergett, felhevült az izgatottságtól, annyira, hogy ahogy csak tudott, pirosodni kezdett, az orcái rózsaszínűek lettek, mint a családi Biblia belsejében a márványfesték. A tömeg áradata egy hosszú asztalhoz sodorta, ahol egy hordóból almabort árultak.

A fehér abrosz nedves volt, ragadt valami ráömlött folyadékától és szédítő, édes, fém illatot árasztott. Egy öreg nő a hordó csapjánál bádögbögréket töltött meg, bögre bögre után, és érmét érme után dobált egy bádögdobozba — loccs, csörr, kong. Lizzie belekapaszkodott az asztal szélébe, nehogy megint elsodorják. Loccs, csörr, kong. Pörgött az üzlet, ezért az öreg nő soha nem állította el a csapat, és az almabor lezubogott az asztal másik oldalán.

Ekkor belebújt Lizzie-be a kisördög. Lebukott és átbújt az abrosz széle alatt, hogy elrejtőzzön a zengő sötétségben, meglapuljon a friss sárban a letaposott fűvön, észrevétlenül beletartotta a kezéit a meg-megszakadó csapból jövő folyamba, amíg összegyűjtött két öblös tenyérszövetet, felnyalta és cuppantott a szájával. Megtöltötte, felnyalta, cuppantott újra. Annyira el volt foglalva az ízletes tolvajkodással, hogy majd kiugrott a szíve, mikor egy élő, reszkető dolgot érzett, ahogy az beledőfött a nyakába azon a nagyon érzékeny ponton, ahol szétváltak a fonatai. Valami nedves és bizalmas furakodott kíváncsiskodva a tarkójához.

Körbeforgatta a fejét és szemtől szembe került egy búskomor, illendően egy enyhén piszkos nyakfodorba öltöztetett kismalaccal. Udvariasan megtöltötte a tenyerét almaborral és felajánlotta új ismerősének, aki mohón felszürcsölte. Lizzie megvonaglott, ahogy a malac furcsa nyelvének nedves reszketését érezte a kezén. A malac ivott, felszegte rózsaszín orrát és kiparádézott hátrafelé az asztal alól.

Lizzie nem habozott. Követte a kismalacot az almaboráros szoknyájának szárítottal-szagán túlra. A malacka farka eltűnt egy friss hordókkal megrakott kocsi alatt, amit a pult mögött állítottak fel. Lizzie tovább követte a bájos malacot, mire hirtelen újra a szabadban találta magát, de ezúttal a szurokfekete sötétség és a csönd váratlan margóján. Egy lyukon keresztül kibújt a cirkusz területéről annak szélére, a hatalmas sötétség összecsomósodott, éjszakává alakult, mialatt Lizzie az asztal alatt volt; mögötte fények, de itt csupán árnyas bozót, féktelenség, meg egy éjszakai madár hívása.

A malac megállt földet túrni, de mikor Lizzie kinyújtotta a kezét, hogy rácsapjon, a malac kirázta a füleit a szeméből és messzire szaladt a tájon. Azonban Lizzie figyelme azonnal elterelődött erről a csalódásról, mert meglátott egy férfit, aki a fényeknek háttal, enyhén előredőlve állt. Az almaboros hordó csapjának hangja ismétlődött. A férfi a nadrágja elejét tapogatta, megfordult és megbotlott Lizzie-ben, mert annyira bizonytalanul állt a lábán, és a kislányt nehezen lehetett kivenni az árnyak között. Még jobban előredőlt és megfogta Lizzie vállát.

— Kicsi gyerek — mondta és fanyar leheletet böfögött az arcába. Kissé tántorogva, leguggolt elé, hogy egy szinten legyenek. Annyira sötét volt, hogy a sápadt félhold mosolya fölött Lizzie csak egy csipetnyi bajszot látott az arcából.

— Kicsi lány — javította ki magát a férfi, miután közelebbről megnézte. Nem úgy beszélt, mint a rendes helybéliek. Nem innen való volt. Újra böfögött és újra rántott a nadrágján. Erősen megfogta a kislány jobb kezét és gyengéden odahúzta a guggoló combjai közé.

— Kicsi lány, tudod mire való ez?

Gombokat érzett, szövetet, valami szőrösét, valami nedveset és mozgót. Nem zavarta. A férfi rajtatartotta a kezét az övén és néhány percig dörzsöltette vele magát. — Puszikát, puszikát a nyuszikától? — sziszegte a fogai közül.

Ez *már* zavarta Lizzie-t, megrázta csökönnyös fejét; nem szertette az apja kemény, száraz, parancsoló csókjait és csak a hatalma miatt tűrte el őket. Néha Emma finoman, összeczárt ajkakkal érintette meg az arcát. Lizzie nem engedte tovább. A férfi sóhajtott, mikor megrázta a fejét, elvette a kezét a lába közül, finoman összehajtogatta az ujjait és ünnepélyesen visszaadta a kislánynak a kezét.

— Köszönetként — mondta, kotorászott a zsebében, majd egy ötcentest dobott neki. Aztán felegyenesedett és elsétált. Lizzie a kötényzsebébe tette az érmét és egy pillanatnyi gondolkodás után a rét nyugodt, titkos szélei mentén a fura ember után ballagott, kíváncsian, mit csinál a férfi legközelebb.

De most a bokrokban lapulva meglepetések vették körül, nyávogások, vinnogások, susogások, bár a fura ember nem szentelt nekik figyelmet, még akkor sem, mikor egy impozáns kövér nő emelkedett fel a lába alól, olyan hatalmas volt, mint egy hold, és csupasz, nem számítva a fűzőjét, meg a fekete pamutharisnyáját, melyet selyemrozettás harisnyatartó tartott, meg a tollas, fenséges fekete szalmakalapját. A nő mérgesen kö-

szöntötte a részeg férfit, jó sok k-t tartalmazó nyelven, de a férfi változatlanul baktatott tovább, és Lizzie észrevétlenül sietett utána, miközben kíváncsian hátrapillantott. Míóta az esztét tudta, még sosem látott meztelen női melleket, és ez a dinnyepár igézően himbálódzott, ahogy a kövér nő a fura ember után a rázta az öklét, mielőtt nedves cuppanással szétártta a combjait és újra térdre ereszkedett a fűbe, ahol valami észrevétlen nyögdecselet.

Aztán valaki, alig akkora, mint maga Lizzie, muzsikus jelmezben, bukfcenet hányt — hanyatt-homlok — pont az ő útkon keresztül, közben magában mormogott. Lizzie éppencsak látta — bár kicsi volt a fiú, nem volt éppen megfelelően formázva, mivel úgy tetszett, a fejét erőszakkal belenyomták a vállai közé —, aztán már el is tűnt.

Ne hidd, hogy ezek közül bármi is megijesztette Lizzie-t. Nem ijedt meg egykönnyen.

Azután egy sátor hátuljához értek, nem a nagy, csíkos sátorhoz, hanem egy másik kisebbhez, ahol a fura ember annyit matatta a szárnyat, mint a nadrágját. Világos mályvaszínű, ammóniás füst lüktetett kifelé a sátorból; a belseje annyira fényes volt, mint a kínai lámpás és ragyogott. Végül sikerült kioldoznia, és a férfi belépett. Még csak meg sem próbálta bezárni maga mögött; úgy tűnt, legalább annyira siet, mint a bukfcencező törpe, úgyhogy Lizzie is becsusszant, de amint beért, elvesztette a férfit, mert annyi másik ember volt még ott.

A vendégek talpa minden füvet kikoptatott a földön és fűrészport hordott oda helyette, ami lassan egészében rátapadt a mocsártortává vált Lizzie-re. A sátrat kerekéken guruló ketrecek töltötték meg, de Lizzie nem látott elég magasra ahhoz, hogy lássa, mi van bennük, mégis, ahogy belekeveredett az őt körülvevő mindennapi locsogásba, furcsa, nem emberi torokból származó kiáltásokat hallott, úgyhogy tudta, jó nyomon jár.

Lizzie látta, amit csak látni lehetett: egy fiatal pár, kéz a kézben, a férfi suttag a nő fülébe, a nő kuncog; hármias csoportban álló, vigyorgó, bámészködő suhancok, botokkal böködnek a rácsokon belülre; egy család, akiknek a magassága fokonyként csökkent, egy férfi, egy nő, egy fiú, egy lány, egy fiú, egy lány, egy fiú, egy lány, egészen egy meghatározhatatlan nemű kisbabáig az asszony karjában. Ettől még sokkal többen jelentek meg, de Lizzie csak ezeket az embereket vette számításba.

Az émelvítő szag rosszabb volt, mint egy nyári klozetté és vad zsi bongás uralkodott folyamatosan, morajlás, akárha a tengernek lettek volna fogai.

Angolnaserűen becsúszott a szoknyák, nadrágok és a nyári fiúk kivakart, csupasz lábai közé, amíg a tömeg elejére, a lépcsőház-család legnagyobb fiúgyereke mellé került, de még mindig nem látta a tigris, még ha lábujjhegyre állt sem, csak kerekéket látott és a ketrec piros és arany állványát, ami egy ruhátlan nőt ábrázolt, nagyon hasonlított a nőhöz odakint a fűben, csak a kalap meg a harisnyák nélkül, és valami levéldíszítés volt rajta aranyozott holddal és csillagokkal. A lépcsőház-család fiúgyereke sokkal idősebb volt nála, talán tizenkettő, és nyilvánvalóan az alsóbb osztályból, de tiszta és tiszteletreméltó megjelenésű, habár

az egész család rendelkezett azzal a sápadt, egyedi kinézettel, ami az üzemi munkások sajátossága volt. A fiú lenézett és egy felfelé nyújtózkodó és bámuló, mocskos ruhájú kicsi gyereket látott.

— *Veux-tu voir le grand chat, ma petite?*

Lizzie nem értette a kimondott szavakat, de tudta, mit mondhatott és helyeslően bólintott. Az anya átnézett a kedves kisbaba csipke főkötős feje fölött, miközben a fia felemelte Lizzie-t a karjába, hogy jól lásson.

— *Les poux...* — figyelmeztette az asszony, de a fia nem törődött vele.

— *Voilà, ma petite!*

A tigris járkált föl és le, föl és le; úgy járkált föl és le, ahogy a sátán sétálna föl-alá a világban, és fénylett, akárha égne. Olyan erősen fénylett, hogy Lizzie megperzselődött. A farka, vastag, mint az apja alkarja, a végénél ide-oda hajladozott. A ketrecbe zárt tigris gyors, szökellő lépése; a szemei, mint a külföldi valuta sárga érméi; a kerek, ártatlan, játékszerű fülei; a feszes bajsza, ami mesterséges külsőt kölcsönözve tűnt elő; a piros szája, amiből a ragyogó hang jött. Elszórt szalmaszálon, vérszomjas vonásokkal, föl és le járkált.

A tigris leszegve tartotta a fejét, erre is, arra is kutatott, bár, hogy mit kutat, azt nem lehetett volna megmondani. Minden mozdulata a bámulatos csípőjéből indult, ami olyan magasan helyezkedett el, hogy le lehetett volna gurítani egy üveggolyót a hátán, hogyha hagyta volna, az üveggolyó lefutott volna ferde irányban, amíg át nem gurul a domború homlokán, le a padlóra. Hátulsó lábán jajveszékelt és énekelt a feszes izom. A nyughatatlan visszafogottság csodája volt. A tigris egy pár lépéssel elért a ketrec egyik végébe és egyetlen gördülékeny mozdulattal megfordult a saját tengelye körül; járásánál semmi sem lehetett volna gyorsabb vagy gyönyörűbb. Maga volt a nyers, életteli, ingerült magabiztosság. A bundáján a rácsok lenyomatát hordta, amelyek mögött élt.

A Lizzie-t tartó fiatal kölyök erősen belekapaszkodott, ahogy a kislány előrelendült a szörnyeteg felé, de nem tudta megakadályozni, hogy Lizzie apró ujjaival megfogja a ketrec rácsait, és hiába próbálta, nem tudta kiszabadítani őket. A tigris megállt rejtélyes órjárata útvonalának közepén és Lizzie-re nézett. New englandi, halványkék kálvinista szeme megdöbbenve összetalálkozott a tigris fakó, ásványi szemével.

Lizzie számára úgy tűnt, hogy végtelen ideig néztek nyugalommal egymás szemébe: ő és a tigris.

Aztán valami különös történt. A karcsú szörnyeteg térdre rogyott. Minthogyha leigázta volna ennek a gyerekek a jelenléte, minthogyha ez a gyerek a világ összes gyereke közül elvezethetné őt egy békés királyságba, ahol már nincs szüksége húsevésre. De csak ’minthogyha’. Mi csak annyit láthattunk, hogy letérdelt. Megdőbbsent zizegés futott végig a sátron; a tigris karakterétől idegen módon viselkedett.

Az elméje azonban megmaradt függetlennek. Nem tudtuk, mire gondolhat. Hogyan tudhattuk volna?

Abbahagyta az üvöltést. Ellenkezőleg, eleven dorombolásba kezdett. Bukfencet hányt az idő. A tér a gyerek és a tigris közötti

vonzerő területére csökkent. Az egész világon most semmi más nem létezett, csak Lizzie és a tigris.

Na de aztán, aztán... felé indult, akárha a kislány egy láthatatlan zsinegen, a pusztá akarát felhasználásával maga felé tekerte volna. Nem tudom elmondani neked, mennyire szerette Lizzie a tigrist, vagy hogy milyen csodálatosnak tartotta. A szeretetének ereje volt, ami kényszerítette, hogy odajöjjön hozzá, a térdein, bűnbánóan. Fakó hasát végighúzta a koszos szalmán, ahogy a rácsok felé haladt, Végighúzta fakó hasát a koszos szalmán a rácsok felé, ahol a kis, gyöngye teremtés lógott behajlított ujjain. Mögötte követte szerpentin hosszúságú, szakadatlanul hajlongó farka.

A tigris összeráncolta az orrát, dörgött és morajlott, és nem vették le egy pillanatra sem a szemüket egymásról, bár egyikük sem sejtette, mit akarhat a másik.

A Lizzie-t tartó fiú megjieadt és püfölni kezdte a kislány öklét, de ő nem engedett a szorításból, ami olyan szoros és öntudatlan volt, akár egy újszülötté.

Bumm! Megtört a varázslat.

A világ beszökött a körbe.

Egy ostor csattant a tigris ragadozó feje körül, és egy pompás hős ugrott a ketrecbe, a kezében, amelyikben nem a korbácsot tartotta, egy háromlábú hokedlit lóbált. Őzbőr bricseszt, fekete csizmát, fényes, aranyzinóros, piros kabátot és egy magas kalapot viselt. Egy dervis volt; intett, meghajolt, jelzett az ostorral, fenyegetőzött a székkal, szökellt és pörgött, a mímelt kegyetlenség ragyogó balettjában — a Tigris Megszelídítésének tánca, akinek a szelídítő egyáltalán nem adott lehetőséget a küzdelemre.

A nagy macska egy pillanat alatt lehámozta a tekintetét Lizzie-éről, felemelkedett a két hátulsó lábára és úgy kezdte támadni az ostort, ahogy a macskánk, Gyömbér, egy zsinegen lógó papírdarabot támad. Roppant mancsaival az idomár felé csapkodott, de a korbács továbbra is összezavarta, ingerelte és kínozta, és az üvöltés, a közönség hirtelen, izgatott csaholása, a félelmetes jelzések, amelyek körülvették, a megrögzött szokás, az életén át tartó idomítás — minderre a tigris felnyűszített, behúzta a fülét és elmenekült a pörgő embertől a színpad egy homályos sarkába, hogy ott összekucorodjon, amíg zihált —, a megalázottság festménye.

Lizzie elengedte a rácsokat és vigasztalást remélve, sárfoltokkal egy mindennel együtt, fiatal védelmezőjébe csimpaszkodott. Az idomár tigrisre mért támadásától a gyökeréig összerázkódott, és az ő négyéves gyökerei nagyon közel voltak még a felszínhez.

Az állatszeliídítő még egy utolsó, gőgös csattanással megrendítette az ostort ellenfele bajsza körül, amitől a tigris lehorgaszította fejét a földre. Aztán egyik csizmás lábát a tigris koponyájára helyezte és megköszöriülte torkát a beszédhez. Egy hős volt. Ő volt a tigris maga, sőt még inkább olyan, mert ember volt.

— Hölgyeim és uraim, fiúk és lányok, ezt az egyedülálló TIGRIST, ami a Bengál Veszedelemként ismert, a jelen időhöz képest három rövid hónappal ezelőtt hozták elevenen Bostonba őshonos dzsungeléből, és most az én erélyes irányításom alatt a tanulékonyság és az engedelmesség tökéletes utánzását mutatja

be Önöknek. De ne hagyják, hogy a szörny megtévessze Önöket. Szörny volt és szörny is marad. Nem a semmiért érdemelte ki a Veszedelem becenevet, őshonos lakóhelyén meg sem kottyant neki egy tucát barna bőrű barbárt elfogyasztani reggelire, majd még egy tucattal vacsorára is!

Örömteli reszketés bizsergett végig a tömegén.

— Ez a tigris — és a szörnyeteg behízelve nyafogott, mikor megnevezte — a vérszomj és a harag valóságos megtestesülése, egyetlen pillanat alatt át tud változni bolyhos nyugalomból száznegyven kilós, igen, SZÁZNEGYSVEN kilós öldöklő haragga. A tigris a macska bosszúja.

Ó, Missz Gyömbér, Missz Gyömbérpofi, aki bírálóan nyávogva ült a kapuoszlopon, mikor Lizzie elhaladt; ki gondolta volna, hogy ekkora bosszankodás forrong benned!

A férfi hangja bizalmas suttogásra váltott, és Lizzie, habár feldúlt volt, felismerte, hogy ez ugyanaz a férfi, akivel az alma-boros pult mögött találkozott, bár most olyan egyenes fölényt mutatott be, hogy egyetlen ember sem gondolta volna a sátorban, hogy ivott korábban.

— Milyen természetű a kapcsolat köztünk, Szörnyeteg és Ember között? Hadd mondjam el Önöknek. Ez a félelem. Félelem! Semmi más, csak félelem. Tudják, hogy az álmatlanság a macskaszeliídítők pestise? Hogy egész éjszaka, minden este, föl-alá járkálunk a szálláshelyünkön és képtelenek vagyunk lehunyni a szemünket, mert azon töprengünk, hogy melyik nap, melyik órában, melyik pillanatban dönt úgy a végzetes szörnyeteg, hogy lecsap?

Ne gondolják, hogy én nem tudok vérezni, vagy hogy engem nem sebesítettek már meg. A ruháim alatt a testem sebhelyekkel teleírt pergamen, sebhely sebhely hátán. Csak azért gyógyulok, hogy majd újra felfeszíthessenek. Nincs olyan bőrdarab rajtam, amely nem sebhely szövete. És folyton rettegek, folyton; a színpadon mindig, a ketrecben, most, ebben a pillanatban — ebben a szent pillanatban, fiúk és lányok, hölgyek és urak, egy olyan férfi áll Önök előtt, akit szorít a halálfélelem.

Itt és most, rettegek az életem miatt.

Ebben a pillanatban itt vagyok ebben a ketrecben egy tökéletes, halálos csapdával.

Hatásszünet.

— De — és itt megütötte a tigris orrát az ostor nyelével, mire az a fájdalomtól és a szégyentől felüvöltött — de... —, és Lizzie látta, ahogy a titkos béka, akit a férfi a nadrágjában tartott, egy kicsit elmozdult — DE feleannyira sem félek ettől a hatalmas szörnytől, mint ő tőlem!

Látni lehetett a piros torkát, ahogy nevetett.

— Mert tudom, hogy a félelem erejéről alkotott, ésszerű emberi tudással hatással lehetünk a gyilkos ösztönére. Az ostor, a szék csak az ámitás kellékei, amivel az én küzdőteremben előidézem a félelmét. A ketrecemben, a macskáim között létrehoztam a FÉLELEM hierarchiáját, és a macskáim között, akár azt is mondhatnánk, hogy én vagyok a NAGYKUTYA, mert én tudom, hogy állandóan meg akarnak ölni, ez az elhatározásuk,

ez a szándékuk... de ami őket illeti, ők egyszerűen nem tudják, mit fogok tenni a következő pillanatban. Nem, uraim!

Minthogyha elbűvölte volna az elképzelés, megint hangosan felnevetett, de mostanra a tigris, talán felbőszülve az orrára mért váratlan ütéstől, felmorgott az elégedetlenség tiszta és félreérthetetlen jeleként és szoborként beállított feje gyors rántásával ellökte a férfi lábát, úgyhogy ő elveszítve az egyensúlyát, majdhogynem előrebukott. És akkor a tigris már nem volt a nyugalom szobra erős élékkel és tiszta körvonalakkal, hanem fekete és narancs-suhogás, tátott száj és tépőfogak a levegőben. Rajta a férfin.

A tömeg azonnal felhördült.

De az idomár borzasztó lélekjelenléttel, valamint — tekintve a körülményeket, és hogy milyen részeg volt — majdnem megmagyarázhatatlan testi gyorsasággal hátraugrott a csizmája sarkára és a bal kezében cipelt hokedlit beletaszította az ádáz tigris állkapcsába, majd otthagya az állatot, ahogy gyötörte, harapdálta, elpusztította az ártalmatlan tárgyat, miközben egy rongyos fekete fiú kinyitotta a ketrec ajtaját, és az idomár egy karcolás nélkül, éljenzések közepette kiugrott rajta.

Lizzie döbbent arca ekkor a sátor hőségétől, az indulattól, a megvilágosodás hirtelen rohamától tele volt furcsa, pirosas-lilás foltokkal.

Ahhoz, hogy a közönség lássa a rendkívüli macskaszám maradék részét, újabb jegyet kellett volna váltaniuk a Nagysátorba, azon a jegyen kívül, amiért már fizettek, hogy az állatseregletet láthassák, úgyhogy, mivel összességében véve ezt vonakodtak megtenni, a bohócok és a táncosnók ígéréetének ellenére, az emberek lassan megunták a tigris bámulását, miközben az darabjaira tördelte a fahokedlit, és lassan elszállingóztak.

— *Eh bien, ma petite* — mondta Lizzie-nek édes, csengő-bongó, dúdoló hangján az őt ápoló fiú. — *Tu as vu la bête! La bête de cauchemar!*

A kisbaba a csipkefőkötőben békésen átaludta ezt az egészet, de most elkezdett mozgolódni és mormogni. Az anyja oldalba bökte férjét a könyökével.

— *On va, Papa?*

A dúdoló, mosolygó fiú fényes rózsaszín ajkait Lizzie homloka felé hajtotta, hogy búcsúcsókot nyomjon rá. Ezt a kislány nem állhatta, dühösen ellenkezett és kiabált, hogy tegyék le. Ezzel lehullott az álcája, kitört a kosz és csend alkotta álruhájából; a sátorban maradó bámmészködők felének volt olyan hozzá tartozója, akit az apja tett komor koporsóba, a maradék meg pénzzel tartozott neki. Ő volt a legismertebb kislány egész Fall Riverben.

— Odanézz, csak nem Andrew Borden kicsi lánya az ott! Mít csinálnak azok a kanadaiak a kis Lizzie Bordennel?¹

Fordította: Fazekas Júlia

^[1] Lizzie Borden (1860–1927) amerikai nő volt, aki állítólag baltával gyilkolta meg az édesapját és a mostohaanyját. A tárgyalását nagy érdeklődéssel követte nyomon a média. Figurája és története számos alkotás alapja, közsímert mondóka is kapcsolódik hozzá — a ford.